

## ลักษณะของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

**แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา** ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแผนพัฒนา

เศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในอนาคตโดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดสภาพการณ์ที่ต้องการบรรลุและแนวทางในการบรรลุพื้นฐานและการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้จะต้องสอดคล้องกับศักยภาพของท้องถิ่น และปัญหา/ความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นด้วยการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มีความสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ เนื่องจากแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นแผนพัฒนามุ่งไปสู่สภาพการณ์ที่ต้องการเกิดขึ้นในอนาคต เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางของการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มุ่งไปสู่สภาพการณ์อันพึงประสงค์ได้อย่างเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจึงเป็นการกำหนดทิศทางของการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องกำหนดถึงสภาพการณ์ที่ต้องการจะบรรลุ และแนวทางในการทำให้บรรลุถึงสภาพการณ์นั้นการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของ

การรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น สามารถนำไปสู่การแก้ไขและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ดีจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำไปสู่การแก้ไขและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

**อย่างรอบด้าน** หมายถึงการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานการคำนึงถึงสภาพการณ์ที่จะต้องบรรลุ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งมิติด้านการพัฒนา ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม องค์กร และการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนมิติในเชิงพื้นที่ ทั้งพื้นที่ใกล้เคียงขยายไปสู่พื้นที่ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ ระดับทวีป จนกระทั่งในระดับโลกด้วยสาเหตุที่ต้องมองอย่างรอบด้าน เพราะในโลกของความเป็นจริงนั้นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และองค์กรทั้งในระดับภูมิภาค ระดับประเทศ ระดับทวีปและในระดับโลกล้วนส่งผลกระทบ ต่อเขตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

ดังนั้น ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา จึงไม่ควรมองรอบด้านเพียงเขตพื้นที่

การปกครองตนเองเท่านั้นแต่ต้องมองให้กว้างออกไปคลุมเขตพื้นที่อื่นด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลรับมือกับสถานการณ์ หรือผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นตามมาจากเขตพื้นที่เหล่านั้นอย่างรู้เท่าทันจนทำให้สามารถใช้ประโยชน์จากสถานการณ์ได้อย่างเต็มที่ หรือหาหนทางป้องกันอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นได้ (Proactive)

**อย่างเป็นระบบ** หมายถึง การวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย ๘ ขั้นตอนดังนี้

๑. การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

๒. การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์พัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบัน และกำหนดประเด็นในการพัฒนา

๓. การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน
๔. การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๕. การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น
๖. การกำหนดยุทธศาสตร์และบูรณาการแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น
๗. การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น
๘. การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

## ๑.๒ วัตถุประสงค์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลตำบล มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อกำหนดสภาพการพัฒนาที่พึงประสงค์หรือเป้าหมายการพัฒนาของเทศบาลตำบล ตามความต้องการของประชาชน

(๒) เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการและกิจกรรมการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนและเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

(๓) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณของเทศบาลตำบลได้อย่างทั่วถึงเป็นธรรม และเป็นไปตามลำดับความจำเป็นเร่งด่วน

(๔) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการประสานการปฏิบัติการพัฒนากับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่

(๕) เพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และแผนการดำเนินงานของเทศบาลตำบล

## ๑.๓ ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

### ขั้นตอนที่ ๑ การเตรียมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

ในขั้นตอนนี้ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องพบผู้บริหารท้องถิ่นเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญ แนวทางและขั้นตอนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แล้วจัดทำโครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอผ่านปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ผู้บริหารท้องถิ่นอนุมัติในโครงการดังกล่าว แล้วแจ้งผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบ

### ขั้นตอนที่ ๒ การรวบรวมข้อมูลและปัญหาสำคัญ

๑. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ควรจัดเก็บควรเป็นข้อมูลที่มีความครอบคลุมและทันสมัย ประกอบด้วยข้อมูลประชากร อาชีพ รายได้ สุขภาพ การศึกษา ทรัพยากร การคมนาคมขนส่ง การพาณิชย์ การลงทุน อุตสาหกรรมและข้อมูลงบประมาณ เป็นต้น

๒. การรวบรวมปัญหาสำคัญของท้องถิ่น เพื่อจะนำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อแก้ไขปัญหาและจะต้องนำแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

### ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์พัฒนาของท้องถิ่นในปัจจุบัน

ขั้นตอนนี้เป็นการประเมินถึงปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่ จุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส และอุปสรรค โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis มาเป็นเครื่องมือ

### ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจหลักการพัฒนาท้องถิ่น

ในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วยกิจกรรม ๒ กิจกรรม คือ

๑. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) การพัฒนาท้องถิ่นซึ่งเป็นถ้อยแถลงที่ระบุถึงสภาพการณ์ในอนาคต

๒. การกำหนดภารกิจหลัก หรือพันธกิจ (Mission) ในการพัฒนาท้องถิ่นเป็นการกำหนดสิ่งที่ท้องถิ่นจะต้องทำ โดยจะเกิดขึ้นหลังจากที่ทราบว่าการท้องถิ่นต้องการอะไร และเป็นอะไรในอนาคต ดังนั้น พันธกิจจึงเป็นถ้อยแถลงที่แสดงถึงลักษณะหรือขอบข่ายในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวกับลักษณะการบริหารและการจัดการบริหารสาธารณะ รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับองค์กรหรือภาพลักษณ์ที่ต้องการนำเสนอ

#### ขั้นตอนที่ ๕ การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป็นการกำหนดขอบเขตหรือประเภทของกิจกรรมที่ควรค่าแก่การดำเนินงานทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

#### ขั้นตอนที่ ๖ การกำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาท้องถิ่น

เป็นการกำหนดผลสำเร็จที่ต้องการ โดยดำเนินการหลังจากที่ทราบภารกิจหลักที่ท้องถิ่นจะต้องทำแล้วซึ่งวัตถุประสงค์จำแนกได้เป็น ๒ ส่วน คือ วัตถุประสงค์โดยรวมของท้องถิ่น และวัตถุประสงค์เฉพาะส่วนหรือเฉพาะเรื่อง

#### ขั้นตอนที่ ๗ การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนา

ขั้นตอนนี้จะสามารถจัดทำได้เมื่อได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจหลัก วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยอาศัยพื้นฐานการวิเคราะห์ SWOT ดังนั้น ขั้นตอนนี้จึงเป็นการแสดงแนวคิดหรือวิธีการที่ท้องถิ่นจะไปถึงจุดหมายที่ต้องการได้อย่างไร

#### ขั้นตอนที่ ๘ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น

เป็นการกำหนดปริมาณหรือสิ่งที่ต้องการให้บรรลุในแต่ละแนวทางการพัฒนา โดยมีเงื่อนไขเรื่องเวลาที่ต้องการทำปริมาณที่ต้องการ คุณภาพ สถานที่ ความเป็นไปได้ ซึ่งจะสามารถกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จเพื่อใช้ในการกระบวนติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแผนได้

#### ขั้นตอนที่ ๙ การอนุมัติและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจะนำผลที่ได้จากขั้นตอนที่ ๑-๘ มาจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นตามเค้าโครงที่กำหนด แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อพิจารณาและปรับปรุงก่อนนำเสนอต่อผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์พัฒนาต่อไป

#### ๑.๔ ประโยชน์ของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นเครื่องมือที่กำหนดแนวทางหรือวิธีการดำเนินงานเพื่อช่วยให้เทศบาลตำบลสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานตามที่ได้วางแผนไว้ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ครอบคลุมทั้งตำบล และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

## ๑.๕ องค์ประกอบของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา

จากที่ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำและประสานแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๖ และขั้นตอนในการจัดทำแผน รวมทั้งความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นดังกล่าวมาแล้วข้างต้น การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา จึงประกอบด้วย ๖ บทด้วยกัน คือ

บทที่ ๑ บทนำ

บทที่ ๒ สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานของอำเภอเมืองชุมพรและเทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา

บทที่ ๓ การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาเทศบาลตำบลนาโพธิ์พัฒนา

๓.๑ กรอบแนวคิดในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น

๓.๒ ปัจจัยและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนา

๓.๓ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของ อปท.

( แบบ ยท.๐๑ )

๓.๔ แผนที่ยุทธศาสตร์ ( แบบ ยท.๐๒ ) วิสัยทัศน์ และพันธกิจ การพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ ๔ รายละเอียดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

๔.๑ ประเด็นยุทธศาสตร์

๔.๒ กลยุทธ์/แนวทางการพัฒนาและตัวชี้วัดระดับกลยุทธ์

๔.๓ หน่วยงานรับผิดชอบหลัก

๔.๔ ความเชื่อมโยง

บทที่ ๕ การติดตามและประเมินผลยุทธศาสตร์

๕.๑ กรอบและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

๕.๒ ระเบียบ วิธีในการติดตามและประเมินผล

๕.๓ กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล